

Barne- og likestillingsdepartementet
Pb. 8036 Dep
0030 Oslo

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.
Arkivkode: 323.00
Date: 14.08.09
Saksnr: 200901465-029

Deres ref.: 200901465-/BGUS

Vår ref.: 2009/08

Dato: 11.08.09

MERKNADER TIL HØRING OM FARSKAPSUTVALGETS FORSLAG TIL ENDRINGER I BARNELOVEN

Fellesorganisasjonen (FO) ønsker med dette å overbringe våre kommentarer til forslaget fra farskapsutvalget i NOU 2009: 5 - Farskap og annen morskap.

INNLEDENDE KOMMENTARER:

Likebehandling av barn uansett hvilken måte de er unnfanget på og likebehandling av ulike former for foreldreskap er viktige prinsipper for FO. Nye teknologiske muligheter for unnfangelse av barn og nye forståelsesrammer for oppfostring av barn har økt behovet for oppdatering av lovverket. Dagens lovverk diskriminerer mellom ulike grupper. Vi anser at farskapsutvalgets forslag i hovedsak imøtekommer prinsippet om likebehandling, og ikke minst at barnets rett til foreldre tydeliggjøres gjennom forslagene som foreligger.

Farskapsutvalget skisserer opp at det er mulig for barn å ha flere foreldre enn to. Rettslig/juridisk forelder, biologisk forelder, genetisk forelder og sosial forelder er hovedkategoriene. En anerkjennelse av ulike former for foreldreskap er etter vårt syn noe som kommer barna til gode, gjennom at biologien ikke alene rettslig sett har forrang når det gjelder barnets rett til foreldre. Forslaget om vurdering av samværsrett også for foreldre uten rettslig tilknytning til barnet, men som har kunnet vært å anse som sosiale foreldre, bidrar til at det er barnets beste som i de ulike tilfellene kan ligge til grunn heller enn det som juridisk sett er gyldig.

Når det gjelder medfar, så er dette ikke et rettslig begrep, men et begrep som benyttes i dagligtale hvor fars ektemake stebarnsadopterer fars barn. I noen tilfeller er barnet kommet til verden ved hjelp av eggdonasjon og surrogatmor, ofte i utlandet. Noen kommende fedre velger å blande sæd ved befruktning, slik at det er usikkert hvem som er genetisk far. Rettsstilstanden for medfedre og surrogatfedre er høyst usikker, og det er ulike forordninger i ulike land. I noen sammenhenger er surrogatordningene tematisert opp mot menneksehandel, og dette gjør spørsmålene ytterligere komplisert. Spørsmålene rundt medfar er etter vårt syn ikke behandlet bredt nok av utvalget, og den usikre rettsstilstanden medfører at barn ikke fra fødsel har to juridiske foreldre, og vi anbefaler at disse spørsmålene utredes ytterligere.

FO støtter utvalgets vurdering av at hele barneloven gjennomgås med tanke på å få en mest mulig enhetlig lov i form og innhold.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
23 06 11 70

Telefaks:
23 06 11 14

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Vi vil i det nedenstående kommentere forslagene etter rekkefølgen av paragrafene og lovene. De forslag vi ikke kommenterer har vi ikke særskilte synspunkter på utover at vi støtter dem.

BARNELOVEN:

§ 3. Farskap eller medmorskap etter ekteskap

FO støtter at dagens pater est-regel videreføres. FO mener i motsetning til utvalget i tillegg at samboende også skal omfattes av pater est, slik at både 1. og 2. ledd i bestemmelsen angir samboerskap i tillegg til ekteskap for å være far eller medmor.

FO mener § 4 3. ledd, som åpner for at morens samboer kan etablere farskap uten hennes samtykke, bør fjernes. Utvalget foreslår å fjerne denne bestemmelsen, men da på grunn av at det ikke er ønskelig at farskap fastsettes uten mors samtykke i utgangspunktet. Vi mener bestemmelsen blir overflødig hvis pater est-regelen også gjelder for samboere.

Departementet angir at det er praktiske problemer knyttet til å dokumentere samboerskap, og anbefaler ikke at samboerskap og ekteskap likestilles på dette området. Vi ser at mangel på notoritet for samboerskap medfører utfordringer knyttet til å fastslå fra når pater est kan gjelde. Dette gjelder ikke når et samboerpar får flere barn, for da vil folkeregisteret allerede ha opplysninger om samboerskapet. Vi mener en må se på hvilke kriterier som skal gjelde for når pater est er gjeldende når et samboerpar får sitt første barn, etter dette bør det være uproblematisk. For eksempel vil en kunne ha en rubrikk i selvangivelsen for samboende uten barn, og pater est vil da evt. kunne være aktuelt fra etter dette er registrert hos folkeregisteret påfølgende år. En kan også stille krav om felles adresse i en minimumsperiode, men at pater est fra dette tidspunkt kan inntre ved fødsel av barn.

En pater est regel for samboende vil bidra til å sikre enda flere barn trygge sosiale og juridiske rammer fra starten av livet, og at dette skjer på en ubyråkratisk måte. De aller fleste samboerskap er i utgangspunktet lett å dokumentere. I de tilfeller hvor det er tvil om de formelle rammene rundt et samboerskap, kan erklæring av farskap og medmorskap benyttes.

Samboerskap likestilles moralsk sett med ekteskap i vårt samfunn i dag. Ulike lokvverk reguleres i tråd med dette, og et eksempel er at reglene for arv i disse dager er gitt økt likebehandling mellom ekteskap og samboerskap gjennom endringer i arveloven. Vi mener det ikke er gode grunner for ikke å likestille samboerskap med ekteskap også for å fastslå farskap.

§ 4. Erklæring av farskap eller medmorskap

FO støtter at en innfører begrepet erklæring fremfor begrepet erkjenne.

§ 5. Ansvar for det offentlige for å få fastsett foreldreskap

FO støtter endring av teksten i overskriften fra begrepene farskap eller medmorskap til begrepet foreldreskap. Vi støtter også vurderingen av at det offentliges ansvar tydeliggjøres i 2. og 3. ledd for å få fastsatt foreldreskap.

§ 6. Endring av farskap etter §§ 3 og 4 for domstolane og

Ny § 6 a. Barnet sin rett til å kjenne sin genetiske far

FO støtter innføring av frister for å kreve endring av farskap, og at disse fristene er differensiert for eventuelle fedre og for barna. Fristene er hensiktsmessige med tanke på at endringer av de juridiske forholdene skal skje i rimelig tid etter at det er blitt kjent at gjeldende farskap kan være urett. Hvis ingen begjærer endring av farskap, vil barnet allikevel kunne få kunnskap om sin genetiske far gjennom forslaget til ny § 6 a.

Forslagene sett under ett mener vi sikrer både barnets behov for stabilitet i barndommen, og mulighet til å få visshet om farskapet på et senere tidspunkt ved tvil.

§ 45. Samværsrett for andre enn foreldra

FO støtter at personer som har vært regnet som foreldre til barnet og som har nær tilknytning til det, skal kunne få vurdert fastsatt samvær og omfang av dette av retten, jf. nytt 2. ledd. Dette vil bidra til at barns behov for kontinuitet i sitt forhold til betydningsfulle voksne blir ivaretatt selv om disse personene juridisk sett ikke har tilknytning til barnet. Det må være barnets beste som står i fokus når retten vurderer dette.

ADOPSJONSLOVEN:

§ 5 a. Om adopsjon av ektefelles/partners barn

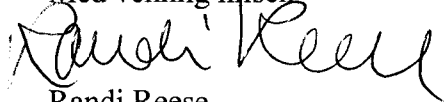
FO støtter endringene som foreslås i bestemmelsen. I tillegg mener vi at samboeres mulighet for å adoptere hvor barnet bare har en eller ingen juridiske foreldre bør fastslås her, jf. våre merknader til § 3 i barneloven.

BIOTEKNOLOGILOVEN:

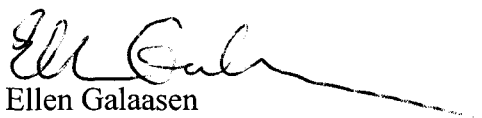
§ 4-6. Farskapstesting på fosterstadiet

FO støtter muligheten til farskapstesting på fosterstadiet. Vi mener dog at dette bør være mulig før utgangen av 12. svangerskapsuke for alle som ønsker dette. Retten til selvbestemt abort gjelder frem til 12. svangerskapsuke. Når en medisinsk sett kan foreta DNA-tester på fosterstadiet, vet vi at noen vil kunne velge abort på bakgrunn av at far ikke er den en trodde eller ønsket. Når vi mener at denne teknologien skal gjøres tilgjengelig for alle fra en gitt svangerskapsuke og ikke etter 12. svangerskapsuke, er det fordi kvinnens rett til å velge vil måtte gå foran ønsket om reduserte aborttall.

Med vennlig hilsen

Randi Reese
Forbundsleder

Ellen Galaasen
Fagkonsulent